

Сва упорна и чврсто аргументована убеђивања научних ауторитета да улога простора у политици, економији и ратним сукобима остаје непревазиђена дуго су игнорисана. Подсећања да време географије није прошло упркос застрањивањима техницистичких и глобалистичких фанатика наилазила су на одбацивање, често уз подсмех. Чинило се да гео-нихилизам није само епизода тзв. главног тока, него да ће постати дубоко укоренењено, неповратно схватање.

Да ће се геополитика, мада никада фактички није ни силазила са сцене, вратити на велика врата, те уважавајући и на нов начин вреднујући географске чиниоце пресудно утицати на судбину како света у целини, тако и појединачних народа и држава – то је мало ко имао храбрости да помене. Чак су се и немачко уједињење, слом Источног блока и деконструкција Совјетског Савеза, као и "разби-распад" Југославије, у време кад су се догађали само спорадично тумачили у геополитичком кључу и са географског становишта, иако је то било неопходно за разумевање суштине.

Тек са манифестацијом униполарности у виду експанзије НАТО и ЕУ у правом светлу, односно са отпочињањем процеса мултиполаризације, уследила је ренесанса географије, и то у дискурсу ратних конфликта и геополитичких промена

Тек са манифестацијом униполарности у виду експанзије НАТО и ЕУ у правом светлу, односно са отпочињањем процеса мултиполаризације, уследила је ренесанса географије, и то у дискурсу ратних конфликта и геополитичких промена. Велики допринос томе дао је у глобалним оквирима најпре Американац Роберт Каплан књигом Освета географије: шта нам мапа говори о предстојећим сукобима и борби против судбине (2012), а потом и британски новинар и публициста Тим Маршал својом у вишемилионском тиражу објављеном "географском трилогијом" – Заточеници географије (2015), Моћ географије (2021) и Будућност географије (2023).

Малајски мореуз – кључна тачка будућности

Како је одмицао оружани сукоб Русије и до скоро монолитног "Колективног запада" у украјинској арени, а још више са ратним обрачуном на увек узаврелом Блиском и Средњем истоку између САД и Израела с једне, и Ирана са (не)посредним савезницима с друге стране, до изражаја су све више долазили географски адути и хендикепи. Ормуз је постао парадигма кључне географске тачке од које зависи не само енергетско-економско функционисање света, већ статус и кредибилитет још увек актуелног светског лидера – САД. Као што су некада прворазредан значај имали Босфор и Дарданели, а сада много тога зависи од Ормуза, поставља се питање у коју географску тачку ће бити уперене очи читавог човечанства у блиској будућности?

Често се помиње да је за Американце Русија само тренутни, пролазни изазов, а Кина дугорочни, хронични проблем. Сходно томе, САД ће настојати да доведу у питање несметану динамику дуж неког од кључних геостратегијских вектора и географских тачака важних за Кину

Неподељена су мишљења да ће о промени на позицији водеће глобалне силе и преобликовању светског поретка одлучивати САД и Кина, те да Американци неће "абдицирати" и предати трон без борбе. Често се помиње да је за Американце Русија само тренутни, пролазни изазов, а Кина дугорочни, хронични проблем. Сходно томе, САД ће настојати да доведу у питање несметану динамику дуж неког од кључних

геостратегијских вектора и географских тачака важних за Кину.

Ради се првенствено о поморским путевима за јефтин кинески увоз енергената и допремање сировина у једном смеру, као и масован извоз индустријских производа у другом смеру. Упоредо, у питању је и формирање макро-регионалне интересне сфере и несметано функционисање "Поморског Пута свиле за 21. век" као маритимне варијанте "Појаса и пута", тј. свеобухватне "Свилене геополитичке концепције". То стратешко "уско грло" је Малајски мореуз.

Малајски мореуз Anadolu / Getty

Малајски мореуз налази се између острва Суматре (Индонезија) на југозападу, те Малајског полуострва (Малезија) и града-државе Сингапура на североистоку. Повезује Индијски и Тихи океан – непосредно Андаманско море у првом и Јужно кинеско море у другом басену. Дугачак је 930 и широк махом 65-250 километара. На најужем месту ширина му је само 38 километара, а дубина са максималних 200 метара опада на минималних 25 метара. Управо ту – на улазу у мореуз из смера Јужног кинеског мора, а у

близини Сингапура – смањена је пропусна моћ мореуза и додатно отежан промет великих теретних бродова. Разлог је суженост пловног пута бројним плићацима, гребенима, остеоњцима, мањим и већим острвима (Кундур, Велики Каримун...), што се на генералисаним атласним и зидним картама не примећује.

Географија је предиспонирала Малајски мореуз за најпрометнију савремену морско-океанску пловидбену руту. Њиме годишње прође готово 100.000 бродова различите дужине, тонаже и намене, а обави се 1/4 светске робне трговине

Индо-пацифик кроз америчку и кинеску призму

Географија је предиспонирала Малајски мореуз за најпрометнију савремену морско-океанску пловидбену руту. Њиме годишње прође готово 100.000 бродова различите дужине, тонаже и намене, а обави се 1/4 светске робне трговине. Пре текућег рата у Заливу кроз тај мореуз се превозило 11 милиона барела нафте дневно, што није било много мање од транспорта кроз Ормуз (15 милиона барела дневно) и чинило 35 одсто укупних количина нафте која се уопште транспортује Светским морем. Ово је само неколико показатеља који не чуде с обзиром да се ради о рути која повезује две убедљиво најмногољудније земље света и водећи популационо, културно, насеобински, технолошки, финансијско-економски и геостратегијски макро-регион света – Индо-пацифик.

Управо Индо-пацифик Американци одавно перципирају као интегралну геополитичку и геостратегијску целину. Индикативно је да су у подели света на шест војних команди имали засебну војну команду за Индо-пацифик (USINDOPACOM), којој су средином јуна 2026. само вратили назив ("ребрендирали") у команду за Пацифик (USPACOM). Помињани Роберт Каплан је не случајно најавио преношење тежишта америчке пажње и деловања бестселерима Монсун: Индијски океан и будућност америчке моћи (2010) и Азијски котао: Јужно кинеско море и крај стабилног Пацифика (2014).

Малајски мореуз као жила куцавица Индо-пацифика у будућности

Пише: Миломир Степић

четвртак, 13 август 2026 09:07

(PT)